

3 . Alba Iulia | Comuna: Municipiul Alba Iulia | Județ: Alba | Punct: Str. Munteniei nr. 15-17 | Anul: 2021

Anul: 2021

Cod RAN: 1026.12

Perioade: Preistorie, Antichitate, Evul Mediu, Perioada modernă

Epoci: Perioada modernă, Epoca medievală mijlocie, Epoca romană timpurie, Epoca bronzului târziu, Hallstatt târziu

Tipuri sit: tip neprecizat

Autori: Viorica Rusu-Bolindeț, Matei Drâmbărean, Dan Anghel, Radu Oța, George Valentin Bounegru, Alexandru Ilie Lascu, Inel Constantin, Mihai Gligor, Călin Șuteu, Florin-Ovidiu Botiș, Nedefinit Nedefinit, Claudiu-Mihai Hanches, Radu-Florin Turuș, Raul Mihai Ungur

Instituții: Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Direcția Județeană pentru Cultură Alba, Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, Universitatea "1 Decembrie 1918", Alba Iulia, SC GIGA Pixel S.R.L, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Universitatea "1 Decembrie 1918", Alba Iulia, Universitatea "1 Decembrie 1918", Alba Iulia, Universitatea "1 Decembrie 1918", Alba Iulia

Nr. autorizatie: 104

Data autorizatiei: 2021-05-17

Raportul de cercetare de la Alba Iulia, jud. Alba. Palatul guvernatorului consular al celor trei Dacii [Apulum]

Raport

Obiectivele cercetării: În campania anului 2021, săpăturile arheologice s-au concentrat în cele două secțiuni aflate în curs de cercetare pe latura sudică a complexului – SXIX/14 și SXX/16 – în vederea dezvelirii elementelor constructive ale Clădirii romane II (Pl. I-II; vezi mai jos și Fig. 04-05, 07 din raportul privind cercetările interdisciplinare). Datorită fondurilor reduse primite de la MC, în anul 2021 obiectivul principal l-a constituit continuarea cercetării în interiorul celor două camere ale Clădirii romane II – W1 și W2 – pentru a ne edifica asupra modului de organizare internă a acestora. Totodată, au fost continuate cercetările interdisciplinare pe laturile de sud și de est ale sitului (fotogrammetrie, ERT, DEM, 3D modelling), precum și scanarea 3D a obiectelor descoperite în praetorium consularis, în vederea pregătirii monografiei arheologice, a valorificării istorico-arheologice și a popularizării sitului. Rezultate: Compartimentarea dintre cele două camere ale Clădirii romane II (W1 și W2) s-a conturat mai clar în această campanie. Pe lângă zidul Z26 descoperit anterior, care marchează diviziunea dintre cele două încăperi în colțul SV, în prelungirea acestuia, la 0,90 m spre NE a fost dezvelit un alt zid (Z26') de 2,00 m lungime, cu lățimea cuprinsă între 0,53-0,57 m, construit în tehnica opus mixtum (piatră și cărămidă prinse cu mortar). El constituie latura internă ce delimitează cele două camere menționate (Pl. III, IV/1). Totodată, el delimitează și zona până unde a fost construită o instalație de încălzire în formă de canal, care vine dinspre V (din secțiunea SXVIII/07, unde există și un praefurnium), trece prin colțul SV al camerei W2 (fapt vizibil în suprafață prin prezența unor fragmente de tegulae mammatae și a unor urme consistente de arsură) și ajunge în camera W1 (Pl. V-VII). În interiorul acesteia, în spațiul de 0,90 m dintre zidul compartimental Z26 și zidul Z26' (Cx 112), au fost descoperite deocamdată șapte pilae rotunde de hypocaust căzute, alte două fiind descoperite de-a lungul laturii E a zidului Z26', împreună cu tegulae mammatae fragmentare (Pl. IV/1-2). În interiorul camerei W2 s-au dezvelit noi asize din piatră ale zidului perimetral Z21, precum și din cărămidă ale zidului compartimental Z25 (Pl. VI). De asemenea, de-a lungul zidului Z21 a apărut același strat de arsură (Cx 100), care indică existența unui hypocaust; acest lucru este plauzibil deoarece în secțiunea SXVIII/07, într-una dintre încăperile Clădirii romane I, a fost descoperit un praefurnium, care furniza aerul cald pentru o instalație de încălzire care a apărut lângă profilul E al acestei secțiuni și continua spre E, sub matorul dintre SXVIII/07 și SXIX/14, deci este posibil ca acesta să fi asigurat și încălzirea Clădirii romane

II[1]. Totodată, interiorul camerei W2 a fost afectat de o groapă de intervenție antică (Cx 106), ce a demantelat o parte din zidurile Z21 și Z25; această groapă a fost surprinsă pe toată lungimea secțiunii SXIX/14 (din profilul N spre profilul S) și a devenit mai vizibilă după scoaterea matorului dintre secțiuni (Pl. VI-VII). Alte două instalații de încălzire sub formă de canal par să se contureze către N, de-a lungul laturii interne care separă cele două camere. Prima dintre ele (Cx 113) apare sub forma unui perete de lemn orientat NV-SE, cu laturile delimitate de un strat de tencuială gros de 5-6 cm, cu lungimea de 1,20 m și lățime 0,60 m (Pl. VIII; IX/1). Cealaltă amenajare (Cx 114), situată la 0,50 m spre NE de precedenta, se conturează tot ca un perete de lemn, cu o singură latură mai bine conturată cu prin același strat gros de tencuială în care apar tegulae mammatae fragmentare poziționate in situ, orientată spre N (Pl. VIII ; IX/2). Deocamdată nu sunt alte elemente care să ne ajute la identificarea mai precisă a celor două amenajări descrise mai sus (Cx 113 și Cx 114). Materialele arheologice descoperite au fost majoritatea de epocă romană, fiind reprezentat prin toate categoriile de artefacte: material ceramic, piese din sticlă și metal, material osteologic, fragmente de placaj din marmură pentru decorarea pereților, fragmente de tencuială pictată etc. Materialul ceramic a fost, ca de obicei, cel mai numeros. Categoriile ceramice reprezentate (ceramică de masă, de bucătărie, de transport și stocat) și tipurile ceramice variate au confirmat descoperirile din campaniile anterioare[2]. Între ele se remarcă imitațiile locale de terra sigillata – bolurile de tip Drag. 40 spre exemplu (Pl. X), precum și de un fragment de vas antropomorf, cu reprezentarea unei părți a feței unui copil de foarte bună calitate artistică, cu atenție acordată detaliilor (vezi mai jos Fig. 08 din raportul privind cercetările interdisciplinare). Ceramica de uz comun este reprezentată de fragmente de amfore aparținând tipului Kapitän II, de origine egeeană (Pl. XI) și de un fragment de mortarium care are pe buză o șampilă de meșter în formă de planta stilizată (Pl. XII). Materialul constructiv șampilat descoperit (țigle, olane, cărămizi, pylae de hypocaust), reprezentat de 25 exemplare șampilate și cu diferite amprente umane sau de animale, păsări au fost inventariate și introduse în baza de date. Șampilele identificate – sunt cele cunoscute, care sunt fie ale legiunii a XIII-a Gemina fără antroponim – leg(io) XIII G(emina)[3] (Pl. XIV/1), fie cu antroponime, purtând numele unor immunes, care se găseau în fruntea cărămidărilor legiunii XIII Gemina în calitate de magistri figlinarum precum Aurelius Caius[4] (Pl. XIV/3), Aurelius Menander[5](Pl. XIV/2), Iulius Iulianus[6] (Pl. XIV/4) ori Lucretius Aqvila[7] (Pl. XIV/5). A mai fost descoperit un fragment de antefix cu reprezentarea Medusei Gorgona (Pl. XIII) – al doilea găsit în ultimele două campanii – care confirmă caracterul monumental al clădirii cercetate[8]. Alte patru antefixe similare și într-o stare mai bună de conservare au fost descoperite atât în cercetările făcute de A. Cserni în săpăturile efectuate la Palatul guvernatorului[9], cât și în săpăturile arheologice mai recente făcute în castrul legiunii a XIII-a Gemina[10]. Acest tip particular de reprezentare a Medusei Gorgona, de foarte bună calitate, întâlnit numai la Apulum, indică existența unui atelier local[11]. În campaniile viitoare, cercetările arheologice se vor concentra pe dezvelirea Clădirii romane II, a fazelor anterioare de locuire romană din secțiunile SXIX/14 și SXX/16. De asemenea, vom continua derularea cercetărilor interdisciplinare, precum și prelucrarea și valorificarea științifică a rezultatelor săpăturilor efectuate. Pe lângă publicarea unei monografii arheologice, obiectivul major al demersurilor noastre îl constituie conservarea și punerea în valoare a vestigiilor dezvelite din Palatul guvernatorului, ca monument unic în peisajul urban al Apulum-ului și al provinciei Dacia.

Note

- Rusu-Bolindeț et alii 2010, 30.
- Vezi Rusu-Bolindeț et alii 2021, 24, pl. VIII-IX.
- IDR III/6, 17.
- IDR III/6, 140a
- IDR III/6, 167
- IDR III/6, 207
- IDR III/6, 227a
- Rusu-Bolindeț et alii 2019
- Băluță, Berciu 1981, 94, catalog nr. 25-27, pl. II/6 cu bibliografia aferentă legată de contextul descoperirii (încadrate însă de autori la categoria Măști grotești. Persona tragica, varianta a). Piesa în discuție se află în expoziția permanentă a Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia.

- Moga 2002, 256, fig. 5; Moga 2004, 276, nr. 3, fig. 4
 - Vezi Ene 2019, 398-399, fig. 20 – antefixe cu reprezentări de divinități tipul I.7, Medusa Apulensis, subtipul 3, cu bibliografia aferentă
-

Informații suplimentare online

[Raportul 6631 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
